

..... Σ Η Μ Α

" Ποντιακοί ἀντίλαλοι ". Λαογραφική ἐμπομπή τοῦ σταθμοῦ μας, πού γράφει καί ἐπιμελεῖται ὁ συνεργάτης μας Στάθης Εὐσταθιάδης.

~~Εὐσταθιάδης~~ Μουσική ἐπιμέλεια Ἡρακλῆ Κοκοζίδη.
Στή λύρα ὁ Στάθης Εὐσταθιάδης.

..... τό σῆμα σβήνει

Ἀγαπητοί ἀκροαταί, θά σᾶς παρουσιάσωμε σήμερα τραγούδια καί χορούς τῆς περιοχῆς Κοτυώρων (Ὀρδοῦ). Γιά τήν πόλη αὐτή σᾶς μιλήσαμε σέ περασμένες μας ἐμπομπές. Σήμερα μαζί μέ τά τραγούδια καί τούς χορούς θά σᾶς δώσωμε μερικές συμπληρωματικές πληροφορίες γιά τήν πανάρχαια αὐτή πόλη, τά Κοτύωρα, πού οἱ Τοῦρκοι τῆς δώσαν τό ὄνομα Ὀρδοῦ (Ἔδρα Στρατιᾶς).

Τά Κοτύωρα, λοιπόν, πού ἰδρύθηκαν ἀπό τούς Σινωπαίους κατά τά μέσα τοῦ 8ου πρό Χριστοῦ αἰῶνα περίπου, παρουσιάζουν μέχρι τήν Ἀλεξανδρινή περίοδο σημαντική ἀκμή. Συνεχίζουν ὅμως τήν Ἑλληνική τους ζωή ὡς τό τέλος.

Γιά τήν Ἑλληνικότητά τους μιᾶ τό 400 πρό Χριστοῦ ὁ φιλόσοφος καί στρατηγός Ξενοφῶν. Μᾶς ἀφηγεῖται τήν ἀγόρευση τοῦ Ἀντιπροσώπου τῆς Σινώπης, τοῦ Ἐκατόνυμου, πού λέει:

" Κοτυωρῖται δέ οὔτοι εἰσιν ἡμέτεροι ἄποικοι, καί τήν χώραν ἡμεῖς αὐτοῖς ταύτην παραδεδώκαμεν βαρβάρους ἀφελόμενοι· διό καί δασμόν φέρουσιν οὔτοι τεταγμένον καί Κερασούντιοι καί Τραπεζούντιοι. Ὡστε ὅ, τι ἂν τούτοις κακόν ποιήσητε, ἡ Σινωπέων πόλις νομίζει πάσχειν ".

Καί ἡ ἐρμηνεία:

(Οἱ Κοτυωρῖται λοιπόν αὐτοί εἶναι δικοί μας ἄποικοι, πού τόν τόπο ἡμεῖς τούς τόν ἔχομε παραχωρήσει ἀφαιρόντας τόν ἀπό τούς βαρβάρους. Γι' αὐτό ἀκριβῶς μᾶς πλερώνουν ὠρισμένο φόρο, ὅπως κι' οἱ Κερασούντιοι καί οἱ Τραπεζούντιοι. Ἔτσι τήν κάθε ζημιὰ πού τούς κάνουνε τυχόν, ἡ ἴδια ἡ Σινώπη νομίζει πώς τήν παθαίνει).

Ἀκοῦστε ἕνα εὖθυμο τραγοῦδι, καί ἔπειτα συνεχίζομε.

..... ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Ο.- Τά Κοτύωρα κατακτήθηκαν ἀπό τούς Τούρκους πολύ ἐνωρίτερα ἀπό τήν Τραπεζούντα. Ἀπό τόν 15ον αἰῶνα ἀρχίζουν οἱ Τοῦρκοι ἐδῶ τή συστηματική

έξόντωση τοῦ πληθυσμοῦ. Ὅσοι διέφυγαν τῇ σφαγῇ ἢ τὸν ἐξισλαμισμό, τράβηξαν πρὸς τὴν περιοχή Χαλδίας. Οἱ κιάτοινοι Χαλδίας ἔχαιραν ἰδιαίτερα προνόμια. Ἡ τέτοια τακτική τῶν Τούρκων ὀφειλόταν στὴν ἐκμετάλλευση τῶν μεταλλῶν τῆς περιοχῆς διὰ τῶν Ἑλλήνων Ἀρχιμεταλλουργῶν καὶ ἐλδικῶν τεχνικῶν. Ἀπὸ τὸ 1700 ἀρχίζει ἡ μετακίνηση πληθυσμῶν τῆς περιοχῆς Ἀργυρουπόλεως πρὸς τὸν Δυτικὸ Πόντο, ἰδίως στὰ παράλια. Ἐνα μέρος τοὺς μετακινήθηκε πρὸς τὰ Κοτύωρα. Σιγά-σιγά ἡ πόλη βρῖσκει τὸν παλιό της ρυθμό.

.....ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Ο.- Τίς τραγικὲς ὥρες ^{Σαρκινῶν καταρρεχῶν καὶ ἁμοιῶν} ~~τῶν ξεριζωμῶν~~ τίς ἔζησαν καὶ οἱ Κοτυωρίτες, ὅπως ὅλοι οἱ Πόντιοι. Τὰ ἀμυδρά φῶτα, πού φάνηκαν μέ τὴν κιάθοδο τῶν Ρωσικῶν στρατευμάτων στὴ χώρα τοῦ Πόντου κατὰ τὸν πρῶτο παγκόσμιο πόλεμο 1914-1918, ἔδωσαν στὴν ἀρχὴ κάποια ἐλπίδα γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση. Ὅμως γρήγορα τὴν αἰσιοδοξία διαδέχτηκε ὁ ὀλεθρος καὶ ^{ἡ ξεριζωγία} ~~τὸ ξεριζωγῆμα~~. Ἡ Ἑλληνικὴ ψυχὴ συντετρυμμένη πῆρε τὸ δρόμο γιὰ τὴν Ἑλλάδα. Ὀνειρα, πόθοι ἔμειναν μακριὰ ἀπὸ τὴν πραγματοποίηση. Γιὰ πάντα;

.....ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Ο.- Καὶ τώρα λίγα λόγια γιὰ τὸ ξακουστό Τσάμπασιν, γιὰ τὸν πανέμορφο αὐτὸ ἐξωχικό τόπο, γιὰ τὸ θρυλικὸ παρχάρι τῆς Ὁρζοῦς.

Βρίσκεται σὲ ἀπόσταση 60 χιλιομέτρων ἀπὸ τὴν Ὁρζοῦς. Ὑψόμετρο 2000 μέτρα. Κάθε καλοκαίρι παραθερίζουν ἐκεῖ περίπου δύομισι χιλιάδες ψυχές. Παρουσίαζε σπουδαιότατη ἐμπορικὴ κίνηση σ' ὅλη τὴ διάρκεια τοῦ τριμήνου. Ἡ ἐπὶ τούτῳ ἐβδομαδιαία ἀγορὰ γινόταν κάθε Δευτέρα.

Τὸ Τσάμπασιν κήνηε στὶς 13 Σεπτεμβρίου τοῦ 1913. Ἡ λαϊκὴ μοῦσα θρήνησε τὸ τραγικὸ γεγονὸς μέ τὸ ἀνόλουθο θρυλικὸ τραγοῦδι:

..... ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Ἀγαπητοὶ μας φίλοι, μέ τὴν λοαγραφία τῶν Κοτυώρων ἀσχολήθηκε, ἰδίως ὁ Ξενοφῶν Ἀιογλου μέ ἓνα πολυσέλιδο βιβλίο του. Τὴν ἱστορία τοὺς τὴ συνέγραψε ὁ Ἰωάννης Γαλτσῆς, μέ τὸ ἔργο του " Χρονιὰ Κοτυώρων ", ⁸⁸³³³ ~~88333~~ ἀπὸ ὅπου πήραμε τίς ἱστορικὲς μας πληροφορίες.

Σημειώνουμε ἐπίσης, ὅτι τὰ στοιχεῖα, πού δώσαμε γιὰ τὸ Τσάμπασιν, ~~ἔχουν ληφθῆναι ἀπὸ τὸν π. Λάμπρο Ἀθανάση, μετὰ τὸν Ἀλβάνο~~

μᾶς ἀπεστάλησαν ἀπὸ τὸν κ. Λάζαρο Ἀμανατίδη, Μεγάλου Ἀλεξάνδρου 70-Κατερί-
νη, τὸν ὁποῖον καὶ εὐχαριστοῦμε.

Στὴν προσεχῇ μας ~~πρὸς~~ ἐμπομπή θά ἀσχοληθοῦμε μὲ τὰ χωριά τῆς Κιόλιας
τῆς περιοχῆς Καυκάσου.

" Ἀφήνομε εἶαν ὥς ἀτότε "

..... Σ Η Μ Α

Ἀιούσατε τὴ λαογραφικὴ ἐμπομπή τοῦ σταθμοῦ μας :

" Ποντιαιοὶ ἀντίλαλοι ".

..... τό σημα σβήνει